

Jyväskylän yliopiston keksintöohjesääntö

1 Tarkoitus ja soveltamisala

Tämän keksintöohjesäännön tarkoituksena on edistää Jyväskylän yliopistossa syntyneiden keksintöjen tunnistamista, suojaamista ja hyödyntämistä keksijän, yliopiston ja yhteiskunnan kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tätä keksintöohjesääntöä sovelletaan Jyväskylän yliopiston palveluksessa olevien henkilöiden tekemiin Suomessa patentilla suojattavissa oleviin keksintöihin. Jos keksijä hakee patenttia tai muuten hyödyntää keksintöä kuuden kuukauden aikana palvelussuhteen päättymisestä, on keksintöä pidettävä palvelussuhteen aikana tehtynä, jollei keksijä osoita todennäköisiä perusteita keksinnön syntymiselle palvelussuhteen jälkeisenä aikana.

Ohjesääntö pohjautuu lakiin oikeudesta korkeakouluissa tehtäviin keksintöihin (369/2006, jäljempänä ”korkeakoulukeksintölaki”). Ohjesääntö määrittää menettelytavat keksintöilmoitusten tekemisessä ja käsittelyssä Jyväskylän yliopistossa sekä keksintötoiminnan palkitsemiskäytännöt.

2 Määritelmät

Keksintö on uusi, keksinnöllinen, teollisesti käyttökelpoinen ja toisinnettavissa oleva. Pelkkä idea ei ole keksintö vaan sen konkreettinen ratkaisu, laite, tuote tai menetelmä. Keksinnön on täytettävä tietyt vaatimukset, jotta siihen olisi mahdollista saada patentti. Patentointikriteerit määritellään patenttilaissa (PatL 550/1967).

Sovellettaessa tätä keksintöohjesääntöä tarkoitetaan

1) Avoimella tutkimuksella

- a) tutkimusta, joka tehdään palvelussuhteessa yliopiston tutkimustehtävien täyttämiseksi ilman ulkopuolista rahoitusta ja ilman, että tutkimukseen osallistuu yliopiston ulkopuolisia sopimuskumppaneita,
- b) tutkimusta, joka täyttäisi sopimustutkimuksen edellytykset, mutta josta yliopisto ja tutkimusyhteistyökumppani ovat ennen tutkimuksen alkua nimenomaisesti sopineet, että tutkimus on avointa tutkimusta; tai
- c) tutkimusta, joka toteutetaan ulkopuolisen tahon rahoittamana mutta johon ei sisälly muita kuin tulosten julkaisemista koskevia määräyksiä.

2) Sopimustutkimuksella

- a) tutkimusta, joka on valtion maksuperustelain (150/1992) mukaista maksullista palvelutoimintaa.
- b) muuta, kuin edellä 1-kohdassa tai tämän kohdan a)-alakohdassa tarkoitettua tutkimusta, jossa on mukana ainakin yksi yliopiston ulkopuolinen taho joko osatutkimuksen tekijänä, rahoittajana tai muuna osallistujana ja johon liittyy tutkimuksen tuloksia tai sen toteuttamistapaa koskevia velvollisuuksia.

3) Muissa tilanteissa syntyneellä keksinnöllä

tämän ohjesäännön soveltamisalaan kuuluvaa keksintöä, joka on syntynyt muuten, kuin edellä 1) tai 2) kohdissa tarkoitettussa tutkimuksessa.

3 Keksintöilmoitus

Ennen varsinaisen keksintöilmoituksen jättämistä keksijä voi olla yhteydessä yliopistopalveluiden tutkimus- ja innovaatiopalvelut vastualueen innovaatiopalvelut tiimiin (jäljempänä innovaatiopalvelut). Innovaatiopalveluiden asiantuntijan kanssa keksijä voi ennalta selvittää mm. ideansa uutuutta ja/tai patentoitavuutta, sopivaa ajankohtaa keksintöilmoituksen jättämiselle sekä muita tutkimustuloksen suojaamiseen liittyviä asioita.

Korkeakoulukeksintölain mukaisesti yliopiston palveluksessa olevan henkilön on viipymättä ilmoitettava yliopistolle palvelussuhteessa tekemästään keksinnöstä. Ilmoitusvelvollisuus koskee kaikkia palvelussuhteessa tehtyjä keksintöjä huolimatta siitä kenelle keksijän käsityksen mukaan oikeudet kuuluvat. Tutkimusryhmän johtajan on ryhmän vastuuhenkilönä ohjattava keksijöitä tekemään ilmoitus, vaikka hän ei itse olisi keksijän asemassa. Samoin laitoksen johtajan on esimiehenä ohjattava keksijöitä tekemään keksintöilmoitus.

Ilmoituksen on sisällettävä riittävät tiedot keksinnöstä ja sen tekijöistä, jotta yliopisto voi arvioida keksintöä, selvittää oikeudet keksintöön ja selvittää keksintöön mahdollisesti liittyvät yhteistyösopimukset. Keksintöilmoitus toimitetaan sähköisesti Greip IP -järjestelmän välityksellä innovaatiopalveluihin. Keksintöilmoituksen kuittaa vastaanotetuksi innovaatioasiantuntija tai muu innovaatio- tai lakipalveluiden tehtävää hoitava henkilö.

Ilmoitus tehdään Greip IP -järjestelmässä käyttäen tarkoitusta varten laadittua sähköistä keksintöilmoituslomaketta. Greip IP -järjestelmä löytyy Intranet Unosta, kohdasta Ohjeet, IPR-neuvonta ja tutkimustulosten kaupallistaminen, keksintöilmoitus (<https://uno.jyu.fi/fi/ohjeet/ipr-neuvonta-ja-tutkimustulosten-kaupallistaminen/keksintoilmoitus-1>).

Keksintöilmoituksessa keksijä tai keksijäryhmä ilmoittaa käsityksensä siitä, kuka tai ketkä ovat keksijöitä. Keksijät ilmoittavat myös käsityksensä siitä, millaisessa tutkimuksessa tai tilanteessa keksintö on syntynyt. Kaikki keksintöön osalliset keksijät vakuuttavat Greip IP -järjestelmässä keksintöilmoituksen oikein täytetyksi. Keksijöillä on tarvittaessa velvollisuus toimittaa selvitys eri keksijöiden osuuksista keksinnön syntyyn. Tässä laboratoriopöytäkirjan tai vastaavan dokumentaation huolellinen pitäminen on suositeltavaa. Laitoksen johtaja vahvistaa Greip IP -järjestelmässä saaneensa tiedon keksintöilmoituksesta ja ilmoittaa yhtyykö hän tutkijoiden näkemykseen keksinnön syntytilanteesta.

Ilmoituksen tulee sisältää seuraavat tiedot: keksijä(t) yhteystietoineen, keksinnön nimitys ja kuvaus keksinnöstä, keksijäkohtaisen tiedon, missä tutkimushankkeessa keksijä on työskennellyt keksinnön syntyhetkellä ja sitä edeltävinä kuutena kuukautena sekä keksijöiden allekirjoitukset ja päiväys. Mikäli jätetty keksintöilmoitus ei sisällä riittäviä tietoja, ilmoittaa innovaatiopalveluiden asiantuntija viipymättä Greip IP -järjestelmän kautta puutteesta keksijöille.

Keksintöilmoituksen lisäksi keksijän on pyynnöstä annettava muita tarpeellisia tietoja keksinnöstä.

4 Yliopiston vastailmoitus

Kahden kuukauden kuluessa siitä, kun yliopisto on kuitannut riittävät tiedot sisältäneen keksintöilmoituksen vastaanotetuksi, yliopisto ilmoittaa keksijälle

- 1) yhtyykö yliopisto kunkin keksijän käsitykseen siitä, onko keksintö syntynyt avoimessa tai sopimustutkimuksessa taikka muussa tilanteessa sekä
- 2) tiedon korkeakoulukeksintölain yliopistolle ja keksijöille sallimista toimenpiteistä ja velvollisuuksista.

Vastailmoitus ei sisällä yliopiston arviota keksinnön kaupallisesta hyödynnettävyydestä tai patentoitavuudesta.

Mikäli yliopisto ja keksijä(t) arvioivat eri tavalla keksinnön yhteyden palvelussuhteeseen ja tutkimushankkeisiin, pyritään erimielisyys selvittämään ensisijaisesti neuvotteluin. Mikäli neuvottelut eivät johda tulokseen, voidaan asiasta pyytää lausuntoa keksintölautakunnalta ja viime kädessä saattaa asia Helsingin käräjäoikeuden ratkaistavaksi.

5 Oikeudet keksintöön

5.1 Avoimessa tutkimuksessa

Keksijällä on ensisijainen oikeus hyödyntää avoimessa tutkimuksessa syntynyttä keksintöä. Hyödyntäminen voi olla sekä tieteellistä että taloudellista hyödyntämistä. Yliopisto voi ottaa itselleen oikeudet avoimessa tutkimuksessa syntyneeseen keksintöön, jos keksijä ei ole kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun yliopisto on vastaanottanut riittävät tiedot

sisältäneen keksintöilmoituksen julkaissut keksintöä tai ilmoittanut halukkuuttaan itse hyödyntää keksintöään. Keksijä voi myös ilmoittaa, että hän hyödyntää keksintöä vasta mainitun kuuden kuukauden määräajan jälkeen.

Keksijä voi ennen määräajan loppua vapaaehtoisesti ilmoittaa luopuvansa keksinnön hyödyntämisestä omatoimisesti ja esittää toivomuksen, että yliopisto ryhtyisi keksinnön hyödyntämistoimiin.

5.2 Sopimustutkimuksessa

Yliopistolla on oikeus ottaa itselleen oikeudet sopimustutkimuksessa syntyviin keksintöihin kuuden kuukauden kuluessa riittävät tiedot sisältäneen keksintöilmoituksen vastaanottamisesta. Ilmoitus oikeuksien ottamisesta tehdään keksijälle kirjallisesti. Yliopisto pyrkii tekemään päätöksensä oikeuksista ja suojaustoimista lain sallimaa määräaikaan nopeammin, jotta mahdollinen keksinnön suojaaminen ei tarpeettomasti viivästyttä tieteellistä julkaisutoimintaa. Kun yliopisto on tämän kohdan nojalla ottanut itselleen oikeudet keksintöön, keksijän on yliopiston vaatimuksesta viipymättä allekirjoitettava tarvittavat asiakirjat mukaan lukien siirtoasiakirja. Keksijälle/keksijöille maksettavista korvauksista ja keksinnöstä saatavan hyödyntämistulon jaosta sovitaan erillisessä sopimuksessa tämän keksintöohjesäännön mukaisesti.

5.3 Muissa tilanteissa

Yliopistolla on etuoikeus neuvotella keksijän kanssa keksintöön kohdistuvista oikeuksista, jos korkeakoulukeksintölain soveltamisalaan kuuluva keksintö on syntynyt muuten kuin avoimessa tai sopimustutkimuksessa. Jos keksintö on yliopiston toiminnan kannalta tarpeellinen, on yliopistolla lisäksi oikeus saada kohtuullista korvausta vastaan käyttöoikeus keksintöön.

6 Tutkimustulosten julkistaminen

Keksijä ei saa julkistaa sopimustutkimuksessa syntyneitä tutkimustuloksia keksinnön suojaamisen tai muun hyödyntämisen vaarantavalla tavalla. Keksijä ei saa jättää keksintöä koskevaa patenttihakemusta tai muuten määrätä keksinnöstä, ennen kuin yliopistolle varattu kuuden kuukauden määräaika oikeuksien ottamiselle on päättynyt, ellei yliopisto kirjallisesti ilmoita keksijälle, että yliopisto ei tule ottamaan oikeuksia keksintöön tai anna keksijälle lupaa patentoida keksintönsä.

Yliopisto ei saa julkistaa sille annettuja keksintöön liittyviä tietoja ennen kuin keksintö on riittävällä tavalla suojattu eikä salassapidolle ole muita erityisiä syitä. Tässä tarkoitetuksi julkistamiseksi ei kuitenkaan katsota tietojen antamista tutkimusyhteistyön osapuolille, jos tutkimusta koskevissa sopimuksissa on sovittu tulosten hyödyntämisestä, siirtymisestä tai tiedoksisaannista ja tietoja annettaessa on huolehdittu siitä, että tietojen antamisella ei vaaranneta keksinnön suojaamista tai muuta hyödyntämistä.

Yliopisto voi antaa keksintöä koskevia tietoja myös muille kuin tutkimusyhteistyön osapuolille, jos tietojen antaminen on keksinnön arvioinnin tai kaupallistamisen vuoksi tarpeellista. Yliopiston on tällöin huolehdittava siitä, ettei keksinnön suojaamista tai muuta hyödyntämistä taikka keksijän tieteellisen julkaisuoikeuden ensisijaisuutta vaaranneta.

7 Yliopiston toimenpiteet ja päätöksenteko

Tämän ohjesäännön piiriin kuuluvat yliopiston päätökset tehdään tutkimus- ja innovaatiopalveluiden vastuualueella. Asianomaisia keksijöitä ja tarvittaessa yliopiston yhteistyökumppaneita ja ulkopuolisia asiantuntijoita voidaan kuulla ennen päätöksentekoa. Immateriaalioikeuksiin liittyvistä sopimuksista päättää rehtori tai hänen määräämänsä henkilö.

Yliopisto tekee tarvittavat toimenpiteet, hankkii tarvittavat selvitykset ja lausunnot sekä tekee päätökset keksintöjä koskevissa asioissa ilman aiheetonta viivästystä.

8 Korvaukset

Kun yliopisto ottaa oikeudet keksintöön, keksijällä on lain mukaisesti oikeus saada keksinnöstä kohtuullinen korvaus.

Palkkiot

Rehtori tai hänen määräämänsä henkilö vahvistaa keksintöilmoituspalkkion, patentinhakupalkkion sekä myönnetystä patentista maksettavan palkkion suuruudet.

Keksinnöstä saatavan hyödyntämistulon jako

Keksinnön suojaamisesta ja kaupallistamisesta aiheutuu aina kuluja mutta onnistuessaan toiminnasta voi kertyä kulujen vähentämisen jälkeen myös jaettavaa tuloa.

Mikäli keksinnön kaupallistamisesta kertyy yliopistolle nettotuloa (yliopisto ei vähennä palvelussuhteessa tehdyn työnkustannuksia nettotuloa laskettaessa), tulo jaetaan seuraavasti:

- nettotulosta 50 % maksetaan keksijälle/keksijöille
- nettotulosta 25 % osoitetaan asianomaiselle laitokselle/laitoksille
- nettotulosta 25 % osoitetaan yliopiston yhteisiin varoihin

Mikäli keksijöitä on useampia kuin yksi, keksijöille tilitettävä hyödyntämistulo jaetaan keksijöiden kesken. Keksijöiden osuus maksetaan heille pääluvun mukaisesti tasaosuuksin, ellei muuta ole ennen patentinhakua keksijöiden kesken sovittu tai elleivät olosuhteet muutoin anna aihetta poiketa tasajaon perusteesta.

Hyväksytty rehtorin päätöksellä 9.1.2019

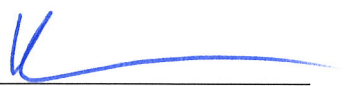
Mikäli oikeudet sopimustutkimuksessa syntyneeseen keksintöön siirtyvät tutkimussopimuksen perusteella yliopiston sopijakumppanille, noudatetaan keksijälle maksettavan kohtuullisen korvauksen osalta mitä kyseisessä tutkimussopimuksessa on sovittu.

9 Innovaatiotoiminnan tuloksellisuuden raportointi ja arviointi

Yliopistopalvelut valvoo tämän ohjesäännön toteuttamista ja raportoi innovaatiotoiminnan tuloksista vuosittain johdon katselmuksen yhteydessä yliopiston hallitukselle ja muutoin tarvittaessa rehtorille.

10 Voimaantulo, muutokset ja soveltamisala

Tämä keksintöohjesääntö astuu voimaan 9.1.2019 ja korvaa aiemman yliopiston rehtorin 10.2.2014 hyväksymän keksintöohjesäännön. Keksintöohjesääntö on voimassa toistaiseksi. Keksintöohjesäännön muuttamisesta päättää rehtori tai hänen määräämänsä henkilö. Ohjesääntöä sovelletaan sellaisiin keksintöihin, joita koskevat keksintöilmoitukset on jätetty ohjesäännön voimaantulon jälkeen.

Rehtori Keijo Hämäläinen